

Wie als eerste in het gezin gaat studeren, moet veel obstakels overwinnen. NHL Stenden wil deze eerstegeneratiestudenten helpen. „Ik ben eigenlijk aan het overcompenseren.”

JOSÉ HULSING

School is niet heel belangrijk voor de ouders van Lucas Zwolle en met studeren hebben ze al helemaal niks. Van huis uit werd de 25-jarige hbo'er aangemoedigd om zo snel mogelijk aan het werk te gaan, het pad dat ook veel van zijn vrienden in Sneek volgden. Op eigen kracht belandde hij via het speciaal basisonderwijs, vmbo-basis/kader en het mbo op hogeschool NHL Stenden waar hij de opleiding social work doet.

Lucas: „Ik heb een jaartje extra over de mbo-opleiding tot onderwijsassistent gedaan. Mijn ouders stimuleerden me niet om te gaan leren. Ze wisten ook niet wat een onderwijsassistent inhield. Ze zeiden: wil je niet liever wat meer zekerheid, in de bouw is er altijd wel werk. Het is mooi dat ze me die zekerheid gunden. Voor hen is die wereld die ze niet kennen heel onzeker. Die angst, ik begrijp dat helemaal.”

Amal Geel (31) groeide op in Franeker met een alleenstaande moeder uit Somalië en kreeg net als haar drie zusjes een te laag schooladvies: ga jij maar naar het vmbo. Bij hen thuis had nog nooit iemand gehoord over onderadvisering. Nadat ze een mbo-opleiding hospitality had voltooid, ging ze werken in de horeca. „Op m'n 28ste dacht ik: het roer moet om en toen ben ik bestuurskunde aan NHL Stenden gaan studeren. Ik moest alles zelf uitzoeken en heb vaak genoeg gedacht: ik kap ermee.”

EEN OP DE DRIE FRIESE STUDENTEN

Een op de drie in Friesland woonachtige studenten gaat net als Lucas en Amal als eerste in het gezin naar het hoger onderwijs, blijkt uit een recent onderzoek dat DataFryslân uitvoerde in opdracht van NHL Stenden. „Wij keken wel even op van de cijfers: die groep is best groot”, zegt Ellen de Bruin (55) van de Leeuwarder hogeschool. Zij leidt met haar collega Renate Vasterd een project dat voor een zachtere landing van deze studenten moet zorgen. Lucas en Amal zijn hier vanuit hun studies bij betrokken.

Wie als eerste in het gezin gaat studeren moet veel obstakels overwinnen. Uit eerdere onderzoeken blijkt dat 'eerstegeneratiestudenten' zich meestal minder thuis voelen op de universiteit of hogeschool dan studenten met ouders die zelf ook hebben gestudeerd. Ze missen vaak financiële ondersteuning en aanmoediging vanuit huis, worden sneller over het hoofd gezien door docenten, doen gemiddeld langer over hun studie en vallen vaker uit.

TIJDSDRUK EN OVERCOMPENSEREN

Amal, die naast haar studie ook nog twintig uur per week werkt: „Ik heb ook altijd heel veel tijdsdruk gevoeld. Mijn vader zegt steeds: ben je nu nog aan het studeren?”

Lucas: „Ik ben eigenlijk aan het overcompenseren. Extra hard m'n best aan het doen omdat ik altijd denk: school is heel erg moeilijk. Verdien ik het wel om hier te zijn, die gedachte is er ook heel sterk. En daarmee heb ik het mezelf extra lastig gemaakt, want dat is de reden waarom ik nooit hulp heb gezocht.”

Hulp vragen is lastig, stelt De Bruin. Want je schaamt je vaak, je denkt dat iedereen het allemaal wél weet. Ze realiseerde

zich pas op latere leeftijd dat ze zelf ook tot de groep eerstegeneratiestudenten behoort. Haar vader heeft alleen de basisschool afgerond, haar moeder deed nog twee jaar huishoudschool. „Als ik de film terugdraai, besef ik dat ik veel zelf heb moeten doen. Toen ik als docent voor het eerst bij een diplomering was, zag ik bij sommige ouders hetzelfde ongemak dat ik bij mijn ouders heb gezien. Ik heb deze mensen opgezocht, een praatje gemaakt en hun credits gegeven.”

UIT DE BUBBEL

Volgens De Bruin hoeft je echt niet van alles op te tuigen om ervoor te zorgen dat iedereen zich thuis voelt op de hogeschool. Het gaat vooral om bewustwording bij mentoren, decanen en docenten, die zelf vaak in een bubbel van hoogopgeleide mensen zitten. „We gaan er te veel van uit dat iedereen gelijk snapt wat een EC of een semester is. Of dat je alles zelf wel in BlackBoard of onder een tegel op intranet vindt.”

ALS JE WEET DAT JE NIET DE ENIGE BENT, MAAKT DAT AL ZO VEEL VERSCHIL

Met input van Amal en Lucas wordt er binnenkort een huiskamer ingericht op NHL Stenden, waar iedereen met vragen binnen kan vallen. „Eerstegeneratiestudenten hebben duidelijkheid en richting nodig. Maar ook het gevoel dat je erbij hoort”, stelt Lucas. Amal: „Wij willen een community vormen van studenten die tegen bepaalde problemen aanlopen.” De Bruin: „Als je weet dat je niet de enige bent, maakt dat al zo veel verschil...”

NIET ZIELIG

Waar sommige studenten het label 'eerstegraadsstudent' als negatief ervaren, zo blijkt uit onderzoek, hebben Lucas en Amal hier minder moeite mee. „Ik heb hier eigenlijk nog nooit iemand over gehoord. Je moet er ook niet omheen draaien”, vindt Lucas. Amal: „Het is niet iets om je voor te schamen.”

Lucas: „In de communicatie hoeft je het er natuurlijk ook niet te dik bovenop te leggen. Je kunt ook zeggen: ben jij ook de eerste in de familie die gaat studeren? Of: weet jij de weg al te vinden?”

Ondanks alle extra uitdagingen die op hun pad kwamen, willen Lucas en Amal benadrukken dat eerstegeneratiestudenten niet zielig zijn. Volgens hen zijn het vaak juist heel sterke mensen met veel levenservaring. „Ik ben aan het afstuderen als bestuurskundige en wil gaan werken in het sociale domein. Dan is mijn kracht dat ik twee werelden ken, de wereld van het overleven én de academische wereld.” Lucas: „Ik beoordeel mensen niet op hun eerste indruk. Oke, je hebt misschien je beperkingen, maar wat kun je wél.”

Als studeren niet vanzelfsprekend is

Projectleider Ellen de Bruin (midden) met eerstegeneratiestudenten Amal Geel en Lucas Zwolle. FOTO: NIELS WESTRA